

ACTUL ÎNTÂI

TRIBUNALUL (Un nume pentru oraș)

Clădirea tribunalului este mai puțin bătrână decât orașul, care a început cândva pe la schimbarea secolului, atunci fiind o Agenție comercială și poștală pentru regiunea indienilor Chickasaw și a continuat astfel timp de aproape treizeci de ani înainte de a descoperi nu că îi lipsea un depozit pentru actele sale oficiale și sigur nu că ar fi avut nevoie de vreunul, ci că doar creând sau în orice caz decretând un asemenea depozit ar fi putut face față unei situații care altminteri avea să coste bani pentru cineva.

Așezarea își avea actele și istoria sa oficială; chiar simpla depozitare a indienilor a născut în timp o miniatură de arhivă, cu atât mai mult deșeurile normale ale confederației întâmplătoare și precare omenesci împotriva mediului – acel timp și acea pustietate – în cazul acesta o firavă, tot mai decorată, mult morfolită, incoerentă, uneori agramată adunătură de titluri de arendă, și patente și transferuri de proprietate și donații, și registre de impozite și de serviciu militar, și acte

de vânzare de sclavi, și liste contabile cu rate de schimb și de transfer de devize, și angajamente și ipoteci, și liste de recompense pentru negrii fugiți sau furați sau alt fel de vite în asemenea situații, și însemnări de jurnal personal cu nașteri și căsătorii și morți și spânzurări publice și licitații de terenuri, acumulându-se lent în aceste trei decenii, toate strânse într-un fel de ladă de fier ca a piraților din poveste în camera din spate a prăvăliei care era deopotrivă oficiu poștal și magazin universal, până în acea zi treizeci de ani mai târziu când, din cauza unei evadări dintr-o pușcărie unde fusese implicat și un străvechi monstruos lacăt de fier transportat cale de o mie de mile de cai din Carolina, lada fusese mutată într-o cămăruță nouă, asemenea unui șopron de lemne sau de unelte, construită cu două zile mai înainte lângă peretele exterior al închisorii, o cabană de bușteni cu mortar între ei, cu golarile umplute de noroi și rămânând totuși dărăpănată; și astfel s-a născut tribunalul districtului Yoknapatawpha: pur și simplu la modul fortuit, nu numai mai puțin bătrân decât închisoarea, dar și căpătându-și existența din întâmplare și incidental: lada conținând documentele nefiind mutată din vreun loc, ci pur și simplu într-un loc; scoasă din camera din spate a oficiului poștal nu din vreun motiv inerent acelei camere sau din cauza lăzii înseși, ci dimpotrivă: care – lada – nu numai că nu încurca pe nimeni în camera din spate, ci chiar i se simțea lipsa când o luaseră, întrucât slujise ca o altă banchetă sau scaun printre butoaiele cu praf de pușcă și whisky și măsurile de sare și slănină în jurul sobei în nopțile de iarnă; și fusese mutată doar pentru simplul motiv că dintr-odată așezarea de coloniști (peste noapte avea să devină un oraș fără să fi fost sat; cam într-o sută de ani avea să se trezească febrilă din ațipeala ei comunală intrând într-un vârtej de Cluburi specializate și snoabe și Camere de Comerț și Asociații ale frumuseților locale: un fel de răpăit furios de tobe găunoase îndreptându-se spre nicăieri, făcute doar să sune mai tare decât oricare din

micile aglomerări omenеști de la nord sau sud sau est sau vest de ea însăși, intitulându-se singură oraș, așa cum Napoleon se intitula singur împărat și apărându-și acest expedient prin îngroșarea listelor de recensământ – o febră, un delir în care avea să confunde veșnic agitația cu mișcarea și mișcarea cu progresul. Dar asta avea să fie încă o sută de ani mai târziu; acum era regiune de frontieră, bărbații și femeile pionieri, aspri, simpli și dăinuitori, căutând bani sau aventură, sau libertate sau pur și simplu o evadare, și nefiind deosebit de atenți la felul în care ar fi obținut așa ceva. Se găsi pusă în fața nu atât a unei probleme care ar fi trebuit să fie rezolvată, cât a unei dileme asemenea sabiei lui Damocles din care trebuia să se salveze; chiar și evadarea din temniță fusese o întâmplare: un grup – trei sau patru oameni – de bandiți de pe Calea spre Natchez (Douăzeci și cinci de ani mai târziu legenda avea să înceapă să afirme, și o sută de ani mai târziu avea să continue s-o facă la fel, că doi dintre bandiți fuseseră frații Harpe înșiși, Marele Harpe în orice caz, întrucât împrejurările, metoda evadării lăsase în urmă ceva ca un miros, o aromă, un fel de jovialitate gargantuescă și bizară, deopotrivă umoristică și înfricoșătoare, ca și cum așezarea ar fi ajuns, s-ar fi încurcat singură, în atenția sau raza de acțiune a unui uriaș lenevos și glumeț. Lucru care – că ar fi fost într-adevăr cei din neamul Harpe – era imposibil, întrucât cei din familia Harpe, și chiar și ultimul dintre bandiții lui Mason, erau morți sau risipiți la vremea aceea, și bandiții ar fi trebuit să aparțină organizației lui John Murrel – dacă ar fi avut nevoie să aparțină vreunei organizații, oricare ar fi fost ea, alta decât simpla fraternitate a tâlharilor.) fusese capturat în mod accidental de o bandă întâmplătoare de civili cărora li s-ar fi putut spune mai mult sau mai puțin milițieni și adus la închisoarea din Jefferson pentru că era cea mai apropiată, banda de milițieni făcând parte dintr-o paradă militară generală ce avusese loc la Jefferson cu două zile înainte de marea petrecere populară

de Patru Iulie, și care în cea de-a doua zi fusese purificată prin eliminări peremptorii și preschimbată într-o încăierare de bețivi lăsându-i chiar și pe cei mai înrăiți supraviețuitori îndeajuns de vulnerabili pentru a fi dați afară din așezare de către rezidenții civili, banda care urma să efectueze captura fiind dusă pe sus, încă în stare de inconștiență alcoolică, într-una din căruțele care efectuaseră expulzarea, într-o mlaștină la patru mile de Jefferson, cunoscută sub numele de Fundul Uraganului, unde făcuseră o tabără ca să-și recapete forțele, sau cel puțin uzul picioarelor, și unde în noaptea aceea cei patru – sau trei – bandiți, în drumul spre ascunzătoarea lor întorcându-se de la ultima lor ispravă pe Calea spre Natchez, dăduseră buzna de-a dreptul în focul de tabără. Și aici relatările se împărțeau: unii spuneau că sergentul care comanda această unitate de miliție îl recunoscuse pe unul dintre bandiți ca fiind un dezertor din vechea lui unitate, alții spuneau că unul dintre bandiți îl recunoscuse pe sergent ca un fost subordonat al său, al banditului, în aceeași tabără banditească. Oricum, în a patra dimineață, cu toții, capturatori și prizonieri, se reîntoarseră la Jefferson în grup, unii spuneau că făcând-o ca aliați în căutare de băutură, alții spuneau că cei care-i capturaseră își aduceau prăzile îndărăt la așezare ca să se răzbune pentru că fuseseră expulzați de acolo. Din cauză că erau vremurile frontierei, ale prizonierilor, când libertatea și independența personală constituiau aproape o condiție fizică, așa cum ar fi incendiile sau inundațiile, și nici o comunitate nu se amesteca în moralitatea cuiva atâta vreme cât elementele amurale acționau undeva în altă parte, astfel că Jefferson, nefiind nici pe Calea spre Natchez și nici pe Râu, ci fiind plasat undeva la mijloc, firește că nu dorea să participe la viața interlopă nici a unuia, nici a altuia.

Dar acum obținuseră o participare, luați cum s-ar spune prin surprindere, pe neașteptate, fără avertismente să se

pregătească sau să se protejeze. Îi închiseră pe bandiți în închisoarea făcută din bușteni și glod întărit, care până atunci nu avusese deloc încuietore întrucât până la acel moment toți clienții ei fuseseră amatori – bătauși locali și bețivi și sclavi fugiți – pentru care ajunsese o singură bârnă grea pusă pe din afara ușii ca la un coșar. Dar acum aveau aici ceea ce ar fi putut fi patru – trei – Dillingeri sau Jesse James-i ai acelor vremuri, cu preț pe capetele lor. Astfel că încuiară închisoarea; sfredeliră o gaură prin ușă și o alta prin ușor și petrecură un lanț greu prin aceste găuri și trimiseră un mesager în grabă dincolo până la prăvălia oficiului poștal să aducă străvechiul lacăt din Carolina de la ultima geantă de poștă de la Nashville – monstrul acela de fier cântărind aproape cincisprezece pfunzi, cu o cheie aproape la fel de lungă ca o baionetă, nu doar singurul lacăt în acea parte a țării, ci și cel mai vechi lacăt în acea regiune a Statelor Unite, adus aici de unul dintre cei trei bărbați care erau ceea ce avea să-i reprezinte pe pionierii și coloniștii de o vârstă ai Ținutului Yoknapatawpha, lăsând în acest ținut cele mai vechi trei nume – Alexander Holston, care venise pe jumătate ca valet și pe jumătate ca paznic și apărător al Doctorului Samuel Habersham, și pe jumătate doică și jumătate preceptor al băiatului fără mamă, acum în etate de opt ani, al doctorului, ei trei străbătând călare întregul Tennessee dinspre Trecătoarea Cumberland laolaltă cu Louis Grenier, un hughenot, fiu mai tânăr de emigranți, care adusese primii sclavi în ținut și căruia i se acordase primul titlul de proprietate și astfel devenise primul plantator de bumbac; în vreme ce doctorul Habersham, cu geanta lui uzată, neagră, cu pilule și cuțite, și cu paznicul său cafeniu și taciturn și cu băiatul lui pe jumătate orfan deveni așezarea colonială însăși (o vreme, înainte de a-și avea nume, așezarea era cunoscută ca fiind La Doctorul Habersham, apoi La Habersham, apoi pur și simplu Habersham; o sută de ani mai târziu, în cursul unei schisme între două cluburi de doamne

cu privire la denumirea străzilor pentru a se putea organiza serviciul poștal liber, se pornise o mișcare, la început pentru a-i schimba numele îndărăt în Habersham; pe urmă, aceasta dând greș, să se împartă orașul în două și să se numească una din jumătăți Habersham după vechiul pionier, doctor și fondator) – prieten al bătrânului Issetibbeha, căpetenia Chickasaw (băiatul fără mamă al lui Habersham, acum un bărbat de douăzeci și cinci de ani, se căsătorise cu una din nepoatele lui Issetibbeha și în anii treizeci emigrase în Oklahoma împreună cu oamenii deposeați de pământuri din neamul soției sale), la început agent neoficial, apoi oficial al Agenției Chickasaw până când demisionase printr-o scrisoare de denunț mânios adresată însuși președintelui Statelor Unite; și – acum când pupilul și discipolul său devenise un om în toată firea – Alexander Holston devenise primul cărciumar al așezării, înființând taverna cunoscută încă drept Casa Holston, ai cărei pereți de bușteni și ale cărei dușumele de scânduri și încheieturi întărite cu mâna cu mortar mai sunt îngropate undeva sub moderna sticlă presată și lacurile acoperind cărămizile și tuburile de neon. Lacătul era al lui.

Cincisprezece pfunzi de fier inutil cărate cale de o mie de mile printr-un deșert de râpe și mlaștini, de inundații și secetă și de animale sălbatice și indieni sălbatici și albi și mai sălbatici, deplasându-se acești cincisprezece pfunzi care mai bine ar fi fost lăsați pentru hrană sau semințe pentru plante și hrană sau chiar praf de pușcă cu care să se poată organiza apărarea, pentru a deveni un punct fix, un fel de jalon în evoluția locului, în barul unei taverna din sălbăticie, încuind și asigurând chiar nimic, pentru că nu era nimic dincolo de barele și obloanele grele care să aibă nevoie să fie mai departe încuiat și asigurat; nici măcar o greutate care să țină hârtiile în ordine pentru că singurele hârtii de la Casa Holston erau suvițele răsucite ținute într-un vechi corn de praf de pușcă de

deasupra căminului și cu care să se aprindă tutunul; totdeauna puțin cam în drum, întrucât trebuia mereu să fie mutat: de la bar la etajeră, la consolă și apoi îndărăt la bar până când la urmă s-au gândit să-l pună la servieta bilunară de poștă; acum familiar, cunoscut, în momentul acela cel mai vechi obiect rămas neschimbat în așezare, mai bătrân decât oamenii, întrucât Issetibbeha și doctorul Habersham muriseră, și Alexander Holston era un bătrân înțepenit de artrită, și Louis Grenier își avea o așezare proprie pe vastele sale plantații, jumătate din care nici măcar nu era în Ținutul Yoknapatawpha și cei din așezarea propriu-zisă îl mai vedeau rareori; mai bătrân decât orașul, întrucât erau acum în el nume noi chiar dacă mai curgea în venele lor sângele cel vechi și bătrân – Sartoris și Stevens, Compson și MacCaslin și Sutpen și Coldfield – și acum nu mai împușcai ursul sau căprioara sau curcanul sălbatic pur și simplu stând o vreme în ușa bucătăriei, ca să nu mai vorbim și de geanta cu poșta – scrisori și chiar ziare – care venea de la Nashville o dată la fiecare două săptămâni cu un mesager special care nu făcea nimic altceva și primea pentru asta un salariu de la Guvernul Federal; și aceasta a fost a doua fază a transsubstanțierii lacătului monstruos din Carolina în tribunalul districtului Yoknapatawpha.

Poșta nu ajungea totdeauna la așezare la fiecare două săptămâni, nici măcar în fiecare lună. Dar mai devreme sau mai târziu ajungea, și toată lumea știa că avea să ajungă, pentru că ea – geanta asta din piele tăbăcită de vacă, nici măcar de ajuns de mare ca să conțină un schimb complet de haine, cuprinzând trei sau patru scrisori și pe jumătate mai puține ziare prost tipărite de câte unul sau două fascicule, deja cu trei sau patru luni depășite ca dată și de obicei pe jumătate și uneori cu totul dezinformate sau incorecte, și cu asta ar fi trebuit să se înceapă aprecierea lor – era Statele Unite, puterea și voința de libertate, nerecunoscând supunere față de nici

o creatură omenească, aducând până și în acea tăcută sălbăticie aproape lipsită de drumuri și cărări vocea subțire, peremptorie, a națiunii care-și smulse libertatea de la unul dintre cele mai puternice popoare ale pământului și și-o apăraseră cu succes în decursul aceleiași vieți de om; atât de peremptorie și de audibilă încât omul care ducea geanta aceasta de poștă pe calul lui în galop nici măcar nu avea arme asupra lui în afară de un corn de tablă, străbătând lună după lună, zgomotos, ostentativ, aproape disprețuitor, o regiune în care se găseau oameni gata să omoare un călător numai pentru cizmele din picioarele lui și să-l spintece ca pe un urs sau cerb sau pește și să umple cavitatea cu pietre și să scufunde apoi dovada faptei lor în apa cea mai apropiată; nici măcar consimțind să treacă tăcut prin locuri în care alți oameni, chiar înarmați și în grupuri, încercau să se miște în taină sau cel puțin fără zarvă, ci în schimb anunțându-și singuratică sosire cât de departe răzbătea sunetul cornului pe care-l purta cu sine. Astfel că nu a trecut mult până când lacătul lui Alexander Holston a fost mutat la geanta de poștă. Nu că geanta ar fi avut nevoie de vreunul, din moment ce venea deja cale de trei sute de mile de la Nashville fără lacăt. (Se proiectase la început ca lacătul să rămână tot timpul la geantă, adică nu numai cât geanta ar fi rămas în așezare, dar și atunci când ar fi fost pe cal între Nashville și așezare. Călărețul refuzase la modul cel mai succint, în trei cuvinte dintre care numai unul ar fi putut fi tipărit. Motivul său era greutatea lacătului. Ei i-au atras atenția că un asemenea argument nu rezista, întrucât nu numai – călărețul era un omuleț firav, irascibil, cântărind mai puțin de o sută de pfunzi – că acei cincisprezece pfunzi ai lacătului tot n-ar fi reușit nici măcar atunci că-i aducă greutatea proprie la cea a unui bărbat normal adult, dar și că greutatea adăugată a lacătului avea doar să împlinească greutatea pistoalelor pe care patronul lui, Guvernul Statelor Unite, credea că le ducea cu el și chiar îl plătea pentru a o face, răspunsul călărețului la

aceasta fiind de asemenea succint, chiar dacă nu tot atât de plauzibil: că lacătul cântărea cincisprezece pfunzi fie la ușa din spate a prăvăliei din așezare, fie la cea a oficiului poștal din Nashville. Dar întrucât Nashville și așezarea se aflau la trei sute de mile distanță, la vremea când calul l-ar fi transportat de la una la cealaltă, lacătul ar fi cântărit cincisprezece pfunzi pe milă înmulțit cu trei sute de mile, adică patruzeci și cinci de sute de pfunzi. Ceea ce era evident o prostie, o imposibilitate fizică atât în ce privea lacătul, cât și calul. Dar fără îndoială cincisprezece pfunzi înmulțit cu trei sute de mile înseamnă patruzeci și cinci de sute de ceva, fie pfunzi, fie mile – mai ales că, în timp ce ei încercau încă să deslușească această socoteală, călărețul repetase primele sale trei succinte – două de netipărit sau repetat – cuvinte.) Astfel că mai puțin decât oricând geanta asta ar mai fi avut nevoie de un lacăt în camera din spate a oficiului poștal, înconjurată și închisă acum iarăși de civilizație, unde însăși condiția ei intactă, însăși prezența ei necesară pentru a primi un lacăt, dovedea lipsa acestei nevoi în timpul celor trei sute de mile pe Calea bântuită de jafuri și tâlhării; având nevoie de vreun lacăt la fel de puțin cât era de fapt făcută ca să primească un asemenea lacăt, întrucât fusese necesar să se taie pielea cu un cuțit pe sub fiecare din clapele închizătorii și să se introducă falca de fier a lacătului prin cele două tăieturi și să-l închidă apoi, astfel că orice altă mână cu un cuțit similar ar fi putut tăia toată încuietoarea asta de la geantă la fel de ușor cum se și pusese. Astfel că bătrânul lacăt nu era nici măcar un simbol al siguranței; era un gest de salut, al oamenilor liberi către oamenii liberi, al civilizației către civilizație peste nu doar trei sute de mile de pustietate până la Nashville, ci și pentru cele cincisprezece sute de mile până la Washington: al respectului fără servilism, al atașamentului fără înjosire față de guvernul pe care și ei contribuiseră să-l creeze și îl acceptaseră cu mândrie, dar încă în calitatea lor de oameni liberi, încă liberi să se distanțeze de